

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIX Cena lista je \$8.00 Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 5. DECEMBRA (DEC. 5), 1947 Subscription \$8.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 238
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Britska nota o razorožitvi Nemčije dostavljena Ameriki

Molotov predlagal odložitev diskuzij o nemški mirovni pogodbi. Dulles, svetovalec ameriškega državnega tajnika Marshalla, odpotoval v Pariz

London, 4. dec.—Velika Britanija je poslala "tajno" noto Ameriki, pravi naznanilo. Nota vsebuje nove predloge glede sklenitve pogodbe med štirimi velesilami, ki naj bi garantirala razorožitev in demilitarizacijo Nemčije. Britski predlogi so revizija načrta, katerega je predložil bivši ameriški tajnik James F. Byrnes svetju zunanjih ministrov 29. aprila leta 1946, glede sklenitve pogodbe, ki naj bi garantirala razorožitev Nemčije.

Nota je bila dostavljena tudi francoski vladi pred tremi tedni pod roko, ne pa sovjetski vladi, čeprav naj bi Rusija v smislu načrta podpisala pogodbo, ako bo sklenjena. Mnenje prevladuje, da se hoče britski zunanji minister Ernest Bevin prepričati o stališču Amerike in Francije glede predlogov pred predložitvijo načrta sovjetski vladi.

Britski načrt se razlikuje od Byrnesovega v več ozirih. Velika Britanija je predlagala sklenitev pogodbe, ki naj bi garantirala razorožitev Nemčije 40 let, dočim je Byrnes sugeriral, naj se garancija raztegne na 50 let.

Britski načrt predvideva raztegnitev razorožitve Nemčije na ekonomsko in politično polje. To pomeni ne samo vojaško, temveč tudi ekonomsko razorožitev. Pogodba naj bi jamčila zaščito pravic posameznikov in nadaljevanja izvajanja programa denacifikacije v skladu s načeli čarterja Združenih narodov.

Načrt vključuje seznam vojaških organizacij v Nemčiji, katere je treba likvidirati. Med temi so zaščitna policija, delavska fronta in mladinske grupe. Nobena izmed štirih velesil ne bi smela imeti pravice do vetovanja sprejetih zaključkov. Vsi zaključki, sprejeti z večino treh

General proti obvezni vojaški službi

Obsodil je Trumanov načrt

Washington, D. C., 4. dec.—Neki general, ki noče, da bi njegovo ime prišlo v javnost, ker je njegovo stališče v konfliktu s stališčem drugih generalov in Trumanovo administracijo, se je izrekel proti obvezni službi v armadi in vojaškemu vežbanju. On je obsodil Trumanov načrt, katerega je podprl med drugimi general Eisenhower, šef generalnega štaba.

General je dejal, da bi obvezna vojaška služba in vežbanje bilo ameriške davkoplačevalce najmanj dve milijardi dolarjev letno. Ta denar bi bil vržen proč.

Predsednik Truman in general Eisenhower skušata pridobiti senatorje in kongresnike za odobritev načrta. Prišel bo na dnevni red na rednem zasedanju kongresa po novem letu.

"Načrt je le druga verzija tabornice CCC, ki so bila ustanovljena leta 1933," je rekel general. "Edina razlika bi bila, da bi se fantje vojaško vežbali, ne pa seki dreves. Upam, da se bo kongres izrekel proti obvezni vojaški službi in vežbanju v mirnem času."

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Glavni urad SNPJ sta v terek obiskala Frank in Rose Purkat iz Kitzvillia, Minn.

Nov grob v Penni

Imperial, Pa.—Dne 8. nov. je umrla Anna Pierce, stara 82 let, članica društva 106 SNPJ, doma iz Dolenskega. Zapušča sina in hčer, oba v Clevelandu.—Frank Vidrich, član istega društva, se nahaja v bolnišnici Mercy v Pittsburghu, kjer je srečno prestal operacijo. Članstvo mu želi hitrega okrevanja.

Člani nemškega sveta protestirajo

Opozicija proti rekrutiranju delavcev

Frankfurt, Nemčija, 4. dec.—Člani sveta nemških provinc v ameriški okupacijski coni so uradno protestirali proti francoskemu rekrutiranju izurjenih delavcev. Naglasili so, da število moških pada in da izguba delavcev ogroža ekonomsko okrevanje.

Ljudsko štetje v ameriški in francoski okupacijski coni je razkrito sliko. Vršilo se je pred nekaj meseci in pokazalo, da je v obeh conah 17,400,000 moških in 21,200,000 žensk. Med moškimi je veliko število pohabljenec.

Člani sveta trdijo, da je akutno pomanjkanje izurjenih delavcev v Nemčiji. Ako bodo delavci odhajali v Francijo, se bo situacija poslabšala. Ako ne bo dovolj delavcev v Nemčiji, bo znižana produkcija izvoznega blaga in dotok živil in drugih potrebščin bo padel.

Nemčija mora uvažati sedaj živila za 30,000,000 ljudi. To je problem, ki dela preglednice nemškim administracijam. Izguba delavcev povzroča nove komplikacije.

Člani sveta so poudarili, da so nastale nadaljnje poteškoče zaradi deportacije Nemcev iz Vzhodne Prusije in pokrajini, katere je Poljska anektirala. Deportiranci morajo iskati bivališča v zapadni Nemčiji.

ITALIJA NAZNANILA PODPIS POGODBE Z JUGOSLAVIJO

Rim, 4. dec.—Uradno naznanilo omenja podpis pogodbe glede izmenjave blaga med Italijo in Jugoslavijo. V imenu Italije je pogodbo podpisal zunanji minister Carlo Sforza, v imenu Jugoslavije pa dr. Hladen Iveković, jugoslovanski poslanik v Rimu.

Pogajanja so trajala več mesecev. Pogodba predvideva izmenjavo blaga med državama v vrednosti čez \$250,000,000. Pogodba je striktno trgovskega značaja, toda politični krogi so jo označili kot prvi korak v prizadevanjih za zboljšanje odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Zunanji urad je naznanil, da bo Italija pošiljala Jugoslaviji električno in mehanično opremo ter kemične izdelke, v zameno pa bo prejela baker, svinec, železno rudo, baksit in žito. Sforza in Iveković sta imela kratka govora po podpisu pogodbe. Oba sta poudarjala nje-

Policija straži francosko zbornico

Ustavna skupščina prekinila zasedanje

Pariz, 4. dec.—Pet tisoč policajev in članov mobilne garde je zastražilo poslopje nižje zbornice v teku debate o protistavkovnem načrtu. Vlada premierja Roberta Schumana pritiska na poslance za sprejetje načrta. Dve drastični proviziji načrta sta bili odobreni.

Vojaške čete in policijske enote strajajo tudi druga javna poslopja v Parizu. Glavni trgi in ulice so blokirane.

Schuman se je odločil za drastično akcijo proti stavkarjem potem, ko so saboterji iztrili vlak, ki je odrinil iz Pariza proti Arrasu. Finančni minister Rene Mayer je dramatično naznanil pred člani skupščine, da je bilo 13 oseb ubitih in 30 ranjenih. Prej je bilo objavljeno poročilo, da je bilo 20 oseb ubitih.

Ustavna skupščina je prekinila zasedanje sinoči. Poslanci se bodo danes ponovno sestali in nadaljevali diskuzije o protistavkovnem načrtu. V stavkah je prizadetih čez dva milijona delavcev. Dve proviziji protistavkovnega načrta sta bili odobreni kljub opoziciji s strani komunističnih poslancev.

Rudarji v severni Franciji vztrajajo v stavki. Ignorirali so apel vlade, naj se vrnejo na delo. Produkcija premoga se je znižala za 170,000 ton dnevno zaradi rudarske stavke. Zaloge premoga se naglo črpajo in veliko število industrij bo moralo ustaviti obrat, če se bo stavka nadaljevala.

Amerika zanemarljivo vzgojo v Nemčiji

Rusija poseveča pozornost mladini

St. Louis, Mo., 4. dec.—John H. Haefner, načelnik odbora za socialne študije, je dejal, da Amerika zanemarljivo vzgojo nemške mladine v svoji okupacijski coni v Nemčiji. On in drugi člani odbora so se nedavno vrnili domov iz Nemčije.

Haefner je profesor zgodovine na državni univerzi v Iowi. On in člani njegovega odbora so se mudili več tednov v ameriški okupacijski coni v Nemčiji in študirali vzgojni sistem.

"Rusija, Velika Britanija in Francija se bolj zavedajo važnosti vzgoje nemške mladine nego Amerika," je dejal Haefner. "Rusi smatrajo vzgojo za tako važno, da so zvišali odmerke živil profesorjem, učiteljem in dijakom."

Ameriška cona v Nemčiji je sedaj ameriška meja. To je meja priložnosti, poteškoče in glasvolob. Dokler bo pod našo okupacijo, bomo morali nositi odgovornost za vse, kar se dogaja tamkaj. Vzgoja je ovirana zaradi pomanjkanja učnih knjig in učiteljev. Napredek je počasen, kar je razumljivo, ako upoštevamo politični in ekonomski kaos, ki prevladuje v ameriški okupacijski coni v Nemčiji."

Grške čete se izmotale iz pasti

Atene, Grčija, 4. dec.—Poročilo pravi, da so se grške čete izmotale iz pasti. Čete so obkolile gerilske sile v vasi Langazi v bližini Soluna. V bitki sta obe strani utrpeli izgube.

RUSIJA LAHKO OKUPIRA ZAPADNO EVROPO?

Potencialna vojaška sila čez 40,000,000 mož

MANEVRI SE VRŠE V VSEH SEZONAH

Washington, D. C., 4. dec.—Ameriški vojaški veščaki so uverjeni, da Rusija lahko invadira in okupira vso zapadno Evropo v 30 dneh proti skupnemu odporu s strani ameriških, britskih in francoskih čet, ki so v Evropi.

Major Hal D. Stewart, pomožni urednik publikacije Armored Cavalry Journal, celo trdi, da ruske armade lahko okupirajo zapadno Evropo v dveh dneh. Drugi veščaki pravijo, da bi vzelo 30 dni, preden bi ruske sile dobile kontrolo nad Italijo, Dansko in Španijo. Naletele bi na poteškoče v prekozarju Alp in Pirinejskega gorovja, kar bi zavleklo osvojitve Evrope.

V Washingtonu prevladuje mnenje, da ima Rusija deset mehaniziranih armad. Vsaka armada vključuje tri zbornice. Zbor tvorijo dve pehotni in ena motorna divizija. Rusija se je baje odločila za motoriziranje vseh divizij. Sila vsake armade je okrog 60,000 mož.

Skupna obožena sila Sovjetske unije je od 3,500,000 do 4,000,000 mož. Prebivalstvo Rusije, nji priključenih baltičskih držav in okupirane Poljske je okrog 200,000,000. Rusija sama ima 110,000,000 prebivalcev, šestnajst republik, ki tvorijo Sovjetsko unijo, pa ima 90,000,000 prebivalcev. Potencialna vojaška sila Sovjetske unije je čez 40,000,000 mož.

Vežbanje ruske armade je prvovrstno. Nekateri trdijo, da prekaša vežbanje ameriške armade. Ruski vojniki v okupiranih državah se vežbajo šest dni v tednu. Poveljstvo skrbi za vzdrževanje discipline in morale ruskih vojakov v okupiranih državah.

Manevri se vršijo v vseh letnih sezonah. Rdeča armada je pripravljena za operacije pod vsimi vremenski pogoji.

Zorin imenovan za pomožnega ministra

Moskva, 4. dec.—Vrhovni sovjet je imenoval Valerijana A. Zorina, bivšega ruskega poslanika v Čehoslovakiji, za pomožnega zunanjega ministra. Pozicije pomožnih zunanjih ministrov ima pet drugih mož. Ti so Andrej Višinski, Feodor Gusjev, Andrej A. Gromiko, Jakob A. Malik in V. G. Dekanozov.

KOMUNISTIČNI STRANKI MOČNI V ITALIJI IN NA KITAJSKEM

Moskva, 4. dec.—Komunistični magazin Življenje stranke poroča, da sta komunistični stranki v Italiji in na Kitajskem največji po številu članov zunaj Sovjetske unije. Vsaka ima čez dva milijona članov.

Francoska komunistična stranka ima čez milijon članov. Pred vojno je imela 340,000 članov. Največjo porast izkazuje komunistična stranka v Rumuniji, ki je imela 1. 1944 okrog tisoč članov, v tem letu pa je število naraslo na 700,000.

Številke so vključene v poročilo o članstvu komunističnih strank v Evropi in Aziji. Ruska komunistična stranka ima šest milijonov članov. Organizacija Komsomol, katero tvori mladina in je tesno povezana s stranko, ma čez tri milijone članov. Preden je Mussolini dobil kontrolo nad Italijo, je imela

Bitke v Palestini se nadaljujejo

Arabci napadli židovsko mesto

Jeruzalem, Palestina, 4. dec.—Bitke med židi in Arabci se nadaljujejo. Glavno pozorišče bitk je ozemlje med Tel Avivom in Jafu. Prvo je židovsko, drugo pa arabsko mesto.

Poročilo pravi, da so Arabci izvršili tri napade na Tel Aviv v 24 urah. Obožene židovske grupe so odbile napade. V zadnjih treh dneh je bilo 35 židov in Arabcev ubitih, čez 70 pa ranjenih. Med ubitimi sta bila dva častnika židovske podtalne armade Haganah.

Britska vlada je oklicala izjemno stanje v Tel Avivu, Jeruzalemu in drugih mestih. Bitke so posledica zaključka generalne skupščine Združenih narodov, da se Palestina razkosa na dve državi—židovsko in arabsko. Židovske organizacije so pozdravile zaključek, arabske pa so naznanile, da bodo vodile odločno borbo proti razkosanju Palestine.

Arabci so organizirali demonstracije v znak protesta proti zaključku v Bagdadu, Irak, Damasku, Siriji, in drugih arabskih deželah. V Damasku so razdeljali poslopje ameriškega konzulata.

Portland, Me., 4. dec.—Senator Brewster, republikanec, je predlagal, naj Amerika zbira prostovoljce in jih izvežba za vojaške operacije v Palestini. Ameriški prostovoljci naj bi tvorili del regularne armade sveta Združenih narodov, ki bo poslana v Palestino.

Bevin orodje ameriških imperialistov

Belgrad, 4. dec.—Druga izdaja glasila komunističnega informacijskega urada je izšla. Objavila je članek z ostrim napadom na britskega zunanjega ministra Ernesta Bevina. Očita mu, da je postal hlapec in orodje ameriških imperialistov, ki hočejo izkoristiti evropske države. Avtor član je Z. Zaslavski. On trdi, da je Bevin prodal britske pravice v okupirani Nemčiji ameriškim imperialistom za skledo leče, toda leče še ni dobil. Izdal je tudi interese britskih delavcev.

Gradnja oljnih čistilnic v Nemčiji

Stuttgart, Nemčija, 4. dec.—Ameriška Socony-Vacuum Oil Co. je naznanila, da bo zgradila čistilnice olja v Bremenu in drugih nemških mestih. Zadevno dovoljenje je dobila od ameriške vojaške vlade v Nemčiji.

BOGASTVO TUJIH DRŽAV V AMERIKI RAZKRITO

Zlato, delnice in investicije znašajo 27 milijard

SENATNI ODSEK DOBIL POROČILO

Washington, D. C., 4. dec.—Vlada je morala zaradi kongresnega pritiska prvič razkriti bogastvo tujih držav v Ameriki. Razkritje je v poročilu, ki je bilo predloženo senatnemu odseku za finančne zadeve. Sestavili so ga člani posvetovalnega sveta o mednarodnih problemih.

Iz poročila je razvidno, da vrednost zlata tujih držav v Ameriki znaša \$14,000,000,000, delnice, bondi in investicije pa \$13,000,000,000. Poročilo je objavil kongresnik Walter Norblad, republikanec iz Oregona. On je v svojem govoru zahteval, naj kongres podvzame korake, da se vsaj del tega bogastva porabi za financiranje ekonomskega okrevanja Evrope.

"Absurdno je, ako se od nas zahteva, da moramo prevzeti vse breme programa za okrevanje Evrope, ko je znano, da imajo evropske države ogromno bogastvo v Ameriki in žanjejo dobičke od naše ekonomije," je dejal Norblad. "Treba je sestaviti načrt, da bo del tega bogastva potrošen za pomoč Evropi. Evropske države morajo demonstrirati voljo, da se hočejo postaviti na noge s svojo lastno močjo."

Norblad je citiral ugotovitve organizacije časopisov v Severni Ameriki, da imajo tuje države v Ameriki premoženje v zlatu in investicijah v vrednosti \$17,000,000,000. To je manj kot razkriva objavljeno poročilo. Organizacija časopisov je priznala, da njene ugotovitve niso popolne.

Na podlagi načrta državnega tajnika Marshalla naj bi šestnajst držav v zapadni Evropi dobilo od Amerike do dvajset milijard dolarjev v prihodnjih štirih letih kot pomoč za ekonomsko okrevanje in rehabilitacijo. Načrt bo predmet diskuzij na rednem zasedanju kongresa po novem letu.

Norblad je naznanil, da bo predložil resolucijo z zahtevo, naj zakladni in trgovinski departament ter druge vladne agencije objavijo seznam tujih držav in posameznikov, ki so lastniki bogastva v Ameriki.

Komunisti obsodili italijansko vlado

Obdolžili so jo, da je v službi imperialistov

Rim, 4. dec.—Voditelji komunistične stranke so ponovno ostro obsodili vlado premierja Alcida de Gasperija, jo obdolžili, da je v službi ameriških imperialistov in da hoče provokirati civilno vojno v Italiji. De Gasperi je vodja stranke krščanskih demokratov in ima oporo pri Ameriki in Vatikanu.

Člani eksekutivnega odbora komunistične stranke so po svoji seji objavili izjavo z ostrim svarilom vladi. Izjava naglašala, da bo stranka smatrala za sovražni čin, če bo premier De Gasperi, ki se je odločil za reorganiziranje kabineta, ignoriral ievičarje. Nastal bo popoln razkol.

Komunistična stranka je pozvala vse delavce, naj se strnejo v enotni fronti in vodijo odločno borbo proti De Gasperjevi vladi. Komunisti in levičarski socialisti so bili izključeni iz vlade pred več meseci.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolice Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657 - 39 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

136

Manevriranje se nadaljuje

Generalna zbornica Združenih narodov je srečno zaključila svoje drugo redno zasedanje. Besedo srečno bi lahko postavili v streečo, kajti zborovanje je bilo vse kaj drugega kot srečno ali harmonično in upalno. Spremljale so ga burne debate, zakulisna barantanja, "power politics", machiavelizem, očitanje grehov, vendar pa tudi dosti solidne in pomirjevalne diplomacije ali državništva. Le slednjemu se je zahvaliti, da zborovanje ni bilo povsem brezplodno in da med Ameriko in Rusijo ni prišlo do popolnoma nepremostljivega prepada. Slednji je sicer že oceanskih proporcij, toda je še nekaj upanja, da se nekega dne tako v Washingtonu kot v Moskvi strezljivo in odnošaje zopet obrnejo v smer sporazuma in normalizacije.

Ako ne pride od tega, tedaj življenje ne bo dosti vredno za nikogar, tudi za visoke diplomate ne. Sigurno je, da si noben normalen človek ne more želeli dneva, ko bi se zopet odprlo novo peklo, ki bi po svojih strahotah daleč zasenčilo vse, odkri kar je človeštvo korakalo v zadnji vojni. Da človek popolnoma ne obupa nad sodobno svetovno norižnico, ga drži pokonci le upanje, majhno kot je, da se v Washingtonu in Moskvi nekega dne morda strezljivo, predno bo prepozno.

Vse to je morda čez mero pesimistično. Toda človek mora biti slep in gluha, ako hoče biti optimističen. Politika ptiča noja pa še ni nikdar vodila v zdrav optimizem, marveč le v slepo ulico, iz katere ni drugega izhoda kot hiranje in končni pogin. Toda vrtno se k predmetu.

Da-li bodo Združeni narodi prevedrili to svetovno krizo, premostili veliki prepada med wallstreeto Ameriko in Sovjetsko Rusijo, je še v naročju bogov. Zadnje zborovanje generalne skupščine glede tega vprašanja ni bilo zaključno; najbrže tudi ne bo prihodnje, ki se bo prihodnje jesen vršilo v Evropi. Vzelo bo vsaj še nekaj let predno bo razvidno, da-li se bo ta borba med ameriškim monopolističnim kapitalizmom in ruskim komunizmom razrešila v izmiritvi ali v novi krvavi blaznosti; od katere bi ne mogla nobena stran računati na kakšno "zmago", marveč le na totalno izčrpanje in pogreznjenje v nov srednji vek trpljenja, smrti, beaštva in kaosa. Sigurno je, da sedanja politika veselit ne vodi drugam. Tragična ironija pa je v tem, da "narodna čast" ne dopušta, da bi se ta ali ona sila streznila, odnosno predstavniki teh sil, ki bi priznali pogubonosnost te politike in bili pripravljeni na reorientacijo. Vse to seveda pod pogojem, da je nasprotna stran pripravljena storiti isto in se srečati na polovici poti.

Prav to je imel v mislih profesor Leo Szilard, eden najbolj slovitih atomskih znanstvenikov, ki je oni dan objavil odprto pismo Stalinu, na katerega je apeliral, naj skuša prebiti led za izboljšanje odnošajev med Ameriko in Rusijo. Svoje pismo je naslovil na Stalina indirektno, ker mu ga ni smel poslati direktno vsled tako zvanega 150 let starega Loganovega zakona. Želel mu ga je poslati direktno, toda mu državni department ni dal dovoljenja. Iz tega bi sklepali, da se je državnemu departmentu Szilardov korak videl povsem naiven, ali pa, da so odgovorni uradniki zadovoljni s sedanjimi napetimi odnošaji med obema silama. Ako je slednje resnica, tedaj — mila nam majka!

Profesorja Szilarda pismo se na prvi pogled marsikomu morda res zdi nalvno. Ampak takih "nalvnežev" je v Ameriki najbrže precejšnje število. Naj povemo, da smo slične misli kot profesor Szilard tudi mi že večkrat imeli. Večkrat smo si želeli, da bi Stalin odprto spregovoril in jasno orisal sovjetsko zunanjo politiko, ne kot propagandist, marveč kot državnik. Mi seveda želimo, da bi orisal slično politiko kot jo je zasledovala Sovjetska Rusija pod Maksimom Litvinom. Z orisanjem in zasledovanjem take politike bi Stalin lahko razorožil ameriške vojne hujskače in jih postavil v defenzivo.

Slednje je sicer skušal storiti Višinski s svojim famoznim govorom pred zbornico Z. N., s katerim pa je v ameriški javnosti dosegel ravno obraten učinek. Njegov govor je bil sicer zelo stvaren, tudi na točki, kjer je govoril proti vojnim hujskačem, toda bil je skrajno nediplomatičen, ker je z vojnimi hujskaštvom istovetil vsa Ameriko. Organi javnega mnenja so to izrabili, zavili po machiavelovski in proti Rusiji natresli še več strupa med ljudstvom. Da-li je Stalin čital Szilardovo odprto pismo ali ne, javnosti ni znano. Toda vzemimo, da ga je čital in da je pismo nanj tudi napravilo vtis, kakor tudi to, da bi bil pripravljen upoštevati Szilardove sugestije. Ampak jasno je lahko vsakemu, da bi se noben predstavnik Rusije ali kakšne druge sile ne hotel osmešiti, ako bi prej iz Washingtona ne dobil zagotovila, da si javne pomirjevalne diplomacije želi tudi ameriška vlada in da je s svoje strani tudi sama pripravljena storiti vse za reorientacijo svoje politike in izboljšanje odnošajev med obema veselilama.

Danes je to v resnici najbolj akutno mednarodno vprašanje: kako prirediti graditi most preko velikega prepada, ki zija med Ameriko in Rusijo. Zadnja generalna skupščina Z. N. ni tega storila, o čemur ni v tem uspela. Nekatere srednje in manjše sile so to sicer skušale. Dosegle so le toliko, da se prepada med obema silama ni toliko poglobil kot bi se bil, ako bi pri nekaterih točkah ne bilo prišlo do kompromisa. To se je zgodilo pri resoluciji o vojnem hujskaštvu, deloma pri resoluciji o grški obmejni komisiji in pri ustanovitvi "male zbornice" Z. N., o čemer se bomo več pogovorili prihodnjic.

Tudi tekoča londonska konferenca zunanjih ministrov ne kaže drugačne slike kot se je razvijala na zadnjem zborovanju Z. N. Tudi ta konferenca se suče, ne v smeri sporazuma glede nemške in avstrijske mirovne pogodbe, marveč kako si bodo nasprotujoče sile izmanevrirale čim bolj ugodne taktične šanse. Govorita "power politics" in manevriranje, ne pa zdrav razum in resnični interesi narodov.

Danes ne drvimo več za starokraj-skimi politikami

Canton, O. — Ta dopis se pričel z besedama "gospod urednik". Pomoto sem napravil iz razloga, ker večkrat čitam o starokrajških obiskovalcih, katere radi naslovujemo z "gospodi". No, ker sem bil zamišljen v to gospodo, sem napravil pomoto, katero sem hitro popravil, drugače bi mi lahko kdo očital, da sem kraljevske krvi.

Bratje smo vsi, dokler se ne sporečemo, kadar pa smo si v lašeh, potem pa se pogovorimo po angleško in se tituliramo s tistimi priimki, na katerih "grinar" prakticira prvo angleščino.

Sedaj pa se pomenuimo o resnejših stvareh. Jaz pišem tako kot so me učili v šoli. Rekli so mi: "Bodi pošten in piši samo resnico!" Kdor pa laže, laže in mirna Bosna!

Torej te linije se držim in na tej liniji se hočem malo pogovoriti z onimi, ki so tako slabo izobraženi, da bruhajo žveplo po cerkvenih hramih. Kakor nam je znano, se svet vrtil in ob presledkih se iz te velike krogle izkotali med nas kakšen starokrajški Mihec.

Spočetka smo bili dobronamerni in samo take goste založili z dolarji in preskrbeli, da so srečno prišli nazaj v svoje kraljestvo. Ko smo pa uvideli, da nas skoraj sleherni opil prav po orientalsko, smo pa postali previdnejši.

Torej smo postali previdnejši, kar se zlasti odraža v Krekovem "poslanstvu". Po poročilih raznih dopisnikov, katerih je toliko, da se bavimo z razno robo, se je gospod Krek srečal le z nekaj ducatov radovednežev, kateri so menda hoteli videti, koliko je naš novodošli gost izgubil na teži, odkar je izgubil kraljevsko šaržo.

Mijha moram opozoriti, da slovenske naselbine po Ameriki niso kake kranjske vasi, kjer je bilo treba v starih časih kakšnemu "izvoljencu" samo pomigniti in vse mu je sledilo. Mi verujemo, da krokodilji sploh ne točijo solza in tudi srca nimajo, pač pa velik želodec.

Mi dobro vemo, da nas ne obišče nihče radi ljubezni do bližnjega, ampak le tedaj, kadar ga kakšna politična preša stisne in postavi v škripce. Najprvo letite čez mejo, pustivši za seboj svoj grad, kateri je bil sezidan z žulji in znojem vaših podložnikov: Vaša prva postaja je Vatikan, druga pa Cleveland, tretja pa — veliko razočaranje. Ne, ni šala znati se v tako majhni družbi. To so velike srčne rane za onega, kdor ima srce. Kdor pa ga nima, mu je pa vseeno, če brnce steklenega psa ali pa nosečo mater.

Vi, zamejci, ste monarhistični hinavci! Verujete v dvoglave, enoglave ali pa brezglave monarhije, katere so že davno zastarele in nimajo mesta v današnji družbi. Mi pa verujemo v demokratično republičansko vlado. Zato pa tukaj postavim piko, ker si nočem napovedati politično vojno. Kar pa ste vi napravili dobrega, odkar ste pri drugih na hrani, nam je že dolgo znano. In kar mi enkrat znano, ne pozabimo nikdar več.

Michael Chok.

Izkopali truplo mučenika

New Castle, Pa.—Naši čitatelji Prosvete se še vedno zanimajo za pisma iz stare domovine, zato želim priobčiti sledeče zanimivo pismo, ki mi ga je pisal moj brat. V izčrpk se glasi: "Draga sestra! — Prejel sem Tvoje pismo, enako paket, v katerem je bila žepna ura. Najlepša hvala Tvojemu možu, ki mi je pri srcu kot lastni brat. V pismu si omenila, da so Ti Tvoje prijateljice pisale, da pri nas prodajajo samo kislja jabolka.

Ne vem, čemu tako sramotijo našo vlado. Tako pišejo tisti, ki nas ne trpijo, marveč se zanimajo samo za duhovščino. Povem Ti, sestra, pri nas sedaj prodajamo malone vse in tudi obleka se dobi že brez nakaznic. Sladkor se tudi dobi brez nakaznic, seveda cena je pa še visoka 100 dinarjev kg. Kdor ima denar, si ga lahko kupi, kdor pa prideluje sladkorno peso in jo proda vladi, lahko kupi sladkor po nižji ceni.

Nekateri ljudje so čudni. Imajo mleko, a ga nočejo prodati vladi, ampak ga rajši dajo prašičem, radi tega je vlada odredila, da ga morajo prodati po nekaj litrov.

Sedaj bodo volitve in ljudstvo me hoče ponovno izvoliti za župana, a me nič kaj ne veseli, ker je težko vsem ustreči.

Sedaj pa Ti hočem opisati pogreb našega partizana Mirkota. Ko je bilo vojne konec, smo prosili Jugoslavijo, da bi ga domov pripeljali. Odgovorili so nam, naj še malo počakamo, da ga bomo dobili brez stroškov po prikličutvi naših krajev k Jugoslaviji. In res so nas 29. septembra obvestili, naj pridemo na Turjak, da ga bodo izkopal. Ko smo dospeli na pokopališče, je bila tam že komisija iz Grosuplje. Odkopali so grob in odprli rakev. Ne morem Ti opisati mojih in ženinih občutkov. Meso je že strohnelo in bilo je le kostje. Prijel sem njegovo lobanjo in jo poljubil. Roke je imel polomljene in lobanjo prebito.

Neki mož mi je pripovedoval, da ga je videl, ko so ga prijeli belogardisti in ga zverinsko mučili. Pokazal mi je tudi prostor, kjer je bil ubit. Ob izkopu je bilo veliko ljudi. Prišel je tudi učitelj z učenci. Ni bilo suhega očesa. Njegove ostanke so preložili v drugo rakev in šest oficirjev je odneslo rakev na postajo. Na postaji v St. Petru so ga naložili na avtomobil in predno smo dospeli v našo vas Knežak, so nas že čakala dekleta v belih oblekah in fantje ter ga odnesli na dom, kjer je ležal dve uri, potem pa na pokopališče. Imel je deset vencev: štiri so mu podarili na Turjaku, šest pa doma. Tudi pri nas ni bilo očesa, ki bi ostalo suho.

Njegove ostanke smo zakopali v isti grob, kjer počivata tudi Ivan in Milan. Sedaj ležijo v dveh grobovih trije sinovi in oče in mati.

Naj dodam še to: Ko so Mirkota prijeli in zverinsko ubili, potem pa pokopali, je "čestiti" duhovnik dejal, da morajo banditovo truplo odpeljati z njegove zemlje, da partizanski banditi ne smejo ležati v njegovi

zemlji. Neki gostilničar pa je dal konje na razpolago in odpeljali so ga na pokopališče na Turjak. Taki so bili nekateri duhovniki. Za "bandite", ki so se borili za svobodo domovine, ni bilo niti na pokopališču prostora." Tončka Skufca.

O sharonskih priredbah in drugem

West Middlesex, Pa.—Mesec december je za naše organizacije zelo pomenljiv, ker volimo uradnike in odbornike pri naših društvi, domovi in drugih ustanovah. Zato pa naj nikogar ne manjka na letnih sejah, tako da izvolimo res najboljše odbornike. Naša tukajšnja društva bodo po sejah servirala prosto pijačo in jedajo, pri društvu 262 SNPJ pa bo eden navzočih članov tako srečen, da dobi \$5. Torej udeležite se seje, mogoče vas sreča čaka. Pridite, da se vidimo vsaj enkrat v letu.

Zadnjič je bilo poročano v Prosveti, da bodo 25. januarja predvajane kino-slike iz stare domovine v tukajšnjem Slovenskem domu. Vsa stvar pa se je drugače zaobrnila. Iste kino-slike so nameravali predvajati 24. januarja v Girardu, O., toda lastniki tamkajšnjega doma so odločili, da se ne sme predvajati v Narodnem domu dotičnih filmov.

Radi tega smo morali tudi pri nas preložiti kazanje teh slik na 21. februarja, tako da bodo imeli tudi Girardčani priliko, da jih vidijo pri nas v Sharonu. Predvajanje se bo vršilo pod avspicijo federacije SNPJ. Torej filmska predstava se bo vršila 21. feb., začetek ob sedmih zvečer. Po kazanju filmov bo sledila zabava in ples.

Dne 18. januarja pa prireditelj društva št. 31, 262 in 755 skupno veselico v prid federacijske blagajne, dne 25. januarja pa se bo vršila veselica v Slovenskem domu v prid SANSA. Zapomnite se te datume in pridite na te veselice. V primeru kakšne spremembe datumov, bo pravočasno poročano.

Ko sva šla s tovarišem mimo našega mesarja in grocerista, mi je udaril v nos prijeten duh. Ob pločniku je stalo že precej avtomobilov. Vprašal sem tovariša, kaj vse to pomeni, on pa mi je odgovoril, da bodo obhajali Martina z vinom in vsemi drugimi dobrotami, povrhu pa še 25-letniko zakonskega življenja. Na srebrno poroko zakonskega para Martina in Rose Trobentar so prišli od blizu in daleč. Vsi smo bili imenitno postreženi. Še na mnoga leta, Martin in Rose!

Senator Glen Taylor iz Idaha je končal svojo antivojno govorniško turo v Washingtonu. Svoja končila je prijel preko kontinenta in imel zaključni govor proti vojnim hujskačem v dvorani delavskega parlamenta. Njegova spremljevalka je 14-letna hčerka njegovega tajnika.

Gremo v Ameriko

Joseph Irman (Akron, O.)
(Nadaljevanje)

Francetova žena je imela brata Johna, kateri je delal že mnogo let v gozdovih v severnem delu države Michigan. Večkrat je pisal in vabil, naj prideta z možem v gozdove, kjer je dober zaslužek.

France se je dolgo obotavljala, toda radi sledečega dogodka se je končno odločil in šel v gozdove: S Francetom sva v rudniku delala od 3.—11. ure zvečer in večkrat dovolj zaslužila že v petih ali šestih urah, nakar sva pri stranskem izhodu splezala po lestvi iz rudnika in šla domov. To se je ponavljalo nekaj mesecev, dokler nisva bila pri tem zasačena. Povedali so nama, da bi lahko izgubila delo, vendar pa se to ni zgodilo, pač pa so nama odtrgali plačo od vozička.

Po tem dogodku je France pisal svaku in se pričel pripravljati na odhod v gozdove. Tudi mene je nagovarjal, a delo v gozdovih me ni veselilo. Na spomlad je France res prodal pohištvo in se napolil z družino v gozdove v Michigan. Žal mi je bilo zanj, posebno še, ker je bil zelo priden sodelavec v rudniku.

V rudniku sem dobil za sodelavca nekega Italijana, s katerim pa se nisva razumela in nekoč bi se kmalu stepla, ker je pričel zasramovati Slovence. Vprašal sem za drugi prostor in ga dobil z nekim Fincom, s katerim sem bil zadovoljen.

Kmalu za tem sem prejel pismo od Franceta, v katerem se ni nič kaj pohvalil z delom v gozdu in me posvaril, naj dobro premislim, predno pridem za njim. Pismo me ni prestrašilo in sam pri sebi sem mislil, če se je upal on iti v gozd z družino, zakaj se ne bi tudi jaz.

Iz rudnika v gozdove

Odpeljal sem se iz Keewatina proti Duluthu, od tam pa proti Watersmeetu, Mich. Ko sem izstopil na postaji, se je že nočilo. Napotil sem se peš v nekaj milj oddaljeno gozdarsko naselbino Bonifas. Malo od postaje se je pričel gozd. Ker je bila že te-

Nekateri lovci imajo smolo. Kakor sem čital v časopisu, se je zgodilo že mnogo nesreč in tudi Slovenci so prizadehi. Zadnjič je šla skupina Slovencev na lov na zajce, a po nesreči je bil obstreljen bivši tajnik društva 262 SNPJ Frank Stombal, toda zdravnik je izjavil, da ni nevarno.

Frank Hribar iz Clevelanda pa se nahaja naslovu v Harrietti, Mich., od kjer mi je poslal kartico. Francetu se pripravljamo za srnjakovo pojedino. Tudi Anton Divjak se je oglasil z lepo kartico. On se nahaja v Arcadiji, Kans. Želi mi veliko sreče na lovu. Po prvici povem, da sem se letos nekam pomenil in nič rad ne tečem za zajčkom.

Joe Godina pa je šel v emporiske hribe nad medvede. Sreča mu ni bila mila.

Joe Irman lepo opisuje njegove doživljaje. Le tako naprej. Taki spisi so zelo primerne v tem času.

Tukaj smo imeli prvi sneg 9. nov., toda ni imel obstanka. Do sedaj je bilo vreme dokaj ugodno.

Anton Valentinčič.

Odmev na Marnov dopis

Chicago, Ill. — Dopis Andreja Marna "Spomini na Kamničane" me je prijetno iznenadil, posebno tisti del, ki se tiče trgovca "kosmatinca". On je bil moj stric o. njegova žena je bila sestra mojega očeta.

Strica Smolnikarja nisem poznala, ker je menda umrl šel pred mojim rojstvom, teta pa sem videla samo enkrat. Osta-

ma, sem premišljal, ali bi nadaljeval pot, ali bi se vrnil. Odločil za nadaljevanje, potegnil nož iz žepa in si odrezal močno palico za vsak slučaj. Že poprej sem slišal, da se nahajajo volkovi in medvedje v tem delu Michigan.

Dospevi že daleč v notranjost gozda, nenenadoma pretrga nočno tišino strahovit glas neke živali. Pretreslo me je do kosti. Slišal sem lomljenje posuhi gosti, za tem pa se mi je zdelo, da sta dve večji živali tekli preko pota. Najbrže sta bili srni, kateri so morda zasledovali volkovi. Že sem se oziral okoli, da bi našel primereno drevo in splezal nanj v skrajni sili. Odprl sem nož in vžgal vžgalice, da bi videl okoli sebe. Ker nisem mogel ničesar opaziti, sem previdno nadaljeval pot. Minute so se mi zdele kot dolge ure. Končno pa sem zagledal luči in dospel v naselbino, kjer sem srečal dva gozdarja in ju vprašal v angleščini, če jima je kaj znano, ker je moj prijatelj, ki je pravkar prišel iz minnesotskih rudnikov.

Povedala sta mi, da še nista nikdar slišala o Slovencih, zato pa me povabila za čez noč v kompanijsko kempu. Povabilo sem z veseljem sprejel in tam prespal noč.

Gozdarji so pričeli vstajati zgodaj jutraj in kmalu tudi jaz, nakar sem odšel iskat Francetovo družino. Neko žensko sem vprašal, če ve, kje so slovenski gozdarji, a žena ni vedela nič o Slovencih, povedala pa mi je, da se je neka avstrijska družina pred tedni naselila v naselbini. Ker so se tedaj Slovenci izdajali za Avstrijce, sem zaslužil, da je morda dotična družina prava. Šel sem do tiste hiše in potrkal na vrata. Francetova žena je odprla vrata in takoj sva se spoznala. France pa je prišel z dela proti večeru. V pogovoru mi je kmalu dal razumeti, da je zelo razočaran z delom, zaslužkom in njegovim svakom.

(Dalje prihodnjic.)

li sta dve hčerki (moji sestrični), kateri sem enkrat obiskala v Kamniku. Videla in obiskala sem tudi tisto cerkev, ki je ločena od zvonika. Sestrični sta me vzeli s seboj tudi na Kalvarijo, ali, žal, sem se obnašala kot "kmečka bunka", oni sta pa na glas molili "roženkranc", mene je pa nekaj prijelo in me je krč lomil od smeha, tako da sta morali tudi oni prenehati z molitvijo in sta se pričeli smejat.

Smolnikarjevo trgovino pa se danj vodi moj nečak. Pri nas smo imeli stricevo sliko z brado do kolen. Bil je pravi čudak in strašno "stingy", zato je bil bogat. Pozdrav vsem naročnikom Prosvete, posebno pa Andreju Marnu!

Mary Turk.

S pota

Zadnje čase sem precej bolan in potr. Čitam razne časopise in si kratim čas. Čital sem tudi, da je umrla v Clevelandu mati slovenskega pesnika Ivana Zormana. Ni bilo znano, da je imel ta naš rodoljub še živečo mater.

Z Zormanom sva govorila na Slovenskem kongresu, ki se je vršil pred nekaj leti v Clevelandu. Povedal mi je, da se mu spominja že od časa, ko je kot majhen deček prišel iz Slovenije k svojemu očetu v Ely, Minn.

Tedaj sem bil nekaj oskrbnik pri misijonarju Buha in tudi za pomočnika v tiskarni. Mr. Zormanu izrekam globoko sozljaje.

To pišem ob moji 80-letnici. Ker me mnogi sprašujejo za moj naslov, ga tu pričobam: Matija Pogorelec, Box 354, Duluth 1, Minn. Matija Pogorelec.

PRIMORSKE VESTI

Napredek združništva goriskem okraju

Ljubljana, 7. nov.—V goriskem okraju se opaža pri prenehanju ljudstva v življenju in drugih potrošnih predmetih velik napredek. Na tem polju se zlasti odlikujejo zadruge. Med zadnjimi največjimi gospodarskimi združenji v okraju je otvoritev ožrnega magacina. Magacin je bil od državnega podjetja "Kranina" v St. Petru na Kranjski, ki mu je bila poverjena tudi preskrba s suho hrano za vojsko. V Cerkvenem so osnovali novo trgovino z manufakturo, v Ajdovščini pa trgovino z železino in gradbenim materialom. V kratkem bodo osnovali trgovine s tekstilnimi in drugimi potrebščinami v vseh večjih središčih bivšega okraja.

Bivše Delavske zadruge na tem področju so prišle v režijo ožrnega magacina in že oskrbujejo večje število potrošnikov. V industrijskem središču velike cementarne v Anhofem pa se je osnoval industrijski magacin za preskrbo delavstva. Vzpostavljeno z ustanovitvijo ožrnega magacina je bila ustanovljena tudi okrajna poslovna zveza, ki je prevzela administrativno vodstvo združnega sektorja. Devetnajst samostojnih NARPROZ s 55 poslovalnicami oskrbuje 40% celotnega prebivalstva s predmeti široke potrošnje.

Velik napredek in porast članstva se zaznamuje tudi v obrtniških združenjih. Da se obrtniška proizvodnja plansko uredi, so obrtniki izvolili pripravljalni odbor za ustanovitev obrtniške nabavno prodajne zadruge, ki bo oskrbovala svoje člane s potrebnimi surovinami in orodjem ter bo vnovčevala njihove izdelke. Večja podjetja za destilacijo in predelavo sadja v Ajdovščini, tovarna poljedelskega orodja Karl de Mulitsch, tovarna kotlov Bavec so zvišale svojo proizvodnjo in pričakovati je, da bodo svoj letošnji plan izpolnile. V Solkanu se je ustanovila trgovina "Peko", ki že razdeljuje obutev. KLO bodo morala na tem področju predvsem upoštevati potrošnike pogorelih in izpropanih vasi, demobilizirane borce, novoporočence, noseče žene in vse potrebne.

V Trstu prepovedana proslava ruske revolucije

Trst, 7. nov.—Angloameriška vojska uprava v Trstu je zavrnela prošnjo Odbora za proslavo 1. novembra, da bi se dne 7. novembra popoldne na trgu Unita vršil javni shod v proslavo velike ruske revolucije. V komunikaciji, ki ga je včeraj izdal AIS, razlaga prepoved s tem, da ni zavezniška vojska uprava v mestu Trstu nikoli dovolila nobenega političnega shoda na prostem, razen 1. maja 1946 in 1947.

Zatiranje beneških Slovencev

Ljubljana, 7. nov.—Slovenska Benečija je tisti del slovenske domovine, ki je bila predmet najbolj brezobzirnega potujevanja s strani italijanskega imperiaлизма. Stvar se ni prav nič spremenila s knočem druge svetovne vojne in s sklenitvijo mirovne pogodbe z Italijo. Predsednik rimske vlade De Gasperi je v svojem govoru v Rimu predstavnikom Demokratične fronte Slovencev v Italiji, da ne misli nič kratiti Slovencev pravice, ki jim pritičejo.

Slovinci pa so kmalu za tem na lastni koži občutili, koliko so vredne obljube predstavnikov mednarodne italijanske vlade. To kaže svoje vrsten način, s katerim se je De Gasperijeva vlada odločila za reševanje važnega problema slovenske Benečije. Ker je sicer prispel v Benečijo dopis, da je treba v Benečiji oprejeti slovenske šole. Težnja je ugotoviti, kakšna tajna razpisala so bila priložena dopis. S pomočjo ostankov fašistične vojske na način, ki nasprotuje osnovnim demokratičnim pravicam, izvalili ter sestavili neke komisije, češ, da v slovenski Benečiji ne marajo slovenskih šol, zato jih je italijanska vlada pripravljena "velikodušno" odobriti.

danes v slovenski Benečiji, v Reziji, v Kanalski dolini niti ene slovenske šole, in da vlada tam najhujši teror. Zavedni Slovinci so izpostavljeni zapiranju, preganjanju ter grožnjam k izselitvi. Tako vidimo, da se politika De Gasperijeve vlade v ničemer ne razlikuje od svoječasnih fašističnih vlad v teptanju in zatiranju pravic slovenskega naroda. Ni nobenega dvoma, da je italijanska vlada odgovorna pred vsem demokratičnim svetom "zaradi tega, ker ne izpolnjuje glade na slovensko šolstvo obvez, ki jih je sprejela z mirovno pogodbo.

Škof Santin in slovenska duhovščina

Ljubljana.—Msgr. Jakob Ukmar je v imenu majhne skupine poslal tržaškemu škofu spomenico, obsegajočo dvanajst točk, kjer v zelo obzirni obliki, a vendar odkritosrčno, očita škofu krivice, ki jih dela Hrvatje in Slovincem. To se je zgodilo 6. septembra 1947. Tri tedne kasneje je škof Santin dal odgovor, ki je oster, brezobziren. V odgovoru škof zavrača vse očitke kot skrajno krivične. Dne 28. septembra so cerkveni krogi objavili očitek mosignorju Umkarju, da je skrajno lahko mišljen, obenem ga zaničljivo zafrkuje, "ka je da očitke zbral".

Kako se sploh škof obnaša s slovenskimi duhovniki, je najbolj razvidno iz pisma, ki ga je škofija objavila v zvezi s sodnim procesom v Pazinu o priliki birne v Lanišću. Kakor je znano, sta med razpravo govorila tudi duhovnika msgr. Ukmar in župnik Cek. Kakor je vsem v spominu, je msgr. Ukmar podal nekaj važnih, a zmeranih izjav. Razjarjeni škof Santin je o tistih izjavah objavil to-le sodbo: ali so lažnive ali je msgr. Ukmar duševno bolan.

Razmerje med škofom Santinom in slovensko duhovščino mora biti končno razčiščen. V ta namen je treba, da tisti duhovniki, ki so pod vodstvom msgrja Umkarja iznesli gori omenjene očitke v dvanajstih točkah, dajo na škofovo brezob-

Obnova šol v novo-meškem okraju

Novo mesto.—V novomeškem okraju je bilo od skupno 41 šol 24 šol popolnoma ali delno požganih, stale pa so bile tudi poškodovane. Po osvoboditvi so popravljali delno poškodovane, letos pa so pristopili k načrtni obnovi večjega dela požganih šol. Po planu bi morali obnoviti 11 šol, dejansko pa jih je obnovljenih že 12, od katerih šole v Globodolu, Gaberju, Dvorju in Brusnicah že služijo svojemu namenu, ostale pa čakajo samo še zastelitve. Prosvetno ministrstvo LRS je investiralo v te šole skupno 3.920.000 din. prebivalstvo pa je s prostovoljnimi delom prispevalo preko 500.000 din.

Pri prostovoljnem delu so se najbolj izkazali prebivalci Žužemberka. Zgraditev šole v Žužemberku ni bila določena po letošnjem planu. Vendar so prebivalci in množične organizacije sklenili, da bodo šolo obnovili še letos. Pokazali so, kaj zmore delovno ljudstvo v povezavi s svojo oblastjo. Okrajna planska komisija je preskrbela potreben kredit za gradbeni material, prebivalci pa so poskrbeli za delovno silo in prevoz materiala. Prispevali so s svojim prostovoljnim delom v skupni vrednosti 127.000 din. Po treh mesecih dela so šolo dogradili.

Tudi prebivalci šolskega okolišja Mali Slatnik so pri graditvi svoje šole prispevali s prostovoljnim delom v vrednosti preko 60.000 din. Prav tako zavodna partizanska vas Gaberje pod Gorjanci. Pomanjkanje okenjskega stekla trenutno ovira, da šole ne morejo biti takoj izročene svojemu namenu. Ker ima gradbeno podjetje "Pionir" v Novem mestu v skladišču en vagon okenjskega stekla, je prosvetni osek zaprosil, da mu podjetje odstopi to steklo, ker ga letos ne bo rabilo za svoje potrebe. Uprava podjetja "Pionir" je prošnjo zavrnila, češ da bo steklo rabila, če ne letos, pa

zirnno zavrnitev primeren odgovor. Iz škofovega odgovora je razvidno, da Umkarju očita lahko mišljenost, lažnivost, zavajanje. Odločno pa zahteva dokaz za vse trditve in očitke. Msgr. Umkar in tovariši so dolžni javno odgovoriti. Ako on in tovariši ne odgovorijo na škofove očitke, bodo v javnosti veljali za lažnivce. Odgovor je tudi narodna dolžnost.

V Vatikanu imajo Umkarjevo pismo in škofov odgovor. Prebrisan škof je v Rim sporočil, da msgr. Umkar in tovariši niso mogli nič odgovoriti. Torej je vse pisanje proti Santinu v časopisih lažnivo. Slovensko ljudstvo, ki se že več let bori zoper Santina, dela po tem takim škofu krivico. Ne samo osebna čast, ampak tudi korist slovenskega ljudstva terja, da dajo duhovniki msgr. Santinu primeren odgovor.

Velik uspeh Jugoslavije na tržaškem velesojmu

Konec oktobra je bil zaključen velesojm držav tržaškega zaledja v Trstu. Četudi je imela jugoslovanska delegacija razne težave, so dosegli jugoslovanski razstavni paviljoniki velik uspeh. Trgovci iz Avstrije, Trsta in Italije, pa tudi iz Švice so lahko spoznali odlične proizvode nove Jugoslavije. Skleparji so številne pogodbe ter izražali proizvodim in okusu prirejene razstave svoje priznanje. Jugoslovanska delegacija je odnesla s seboj več albumov, v katerih izražajo novi Jugoslaviji občudovanje in priznanje.

Razstava demokratičnega tiska STO-ja

Trst.—Dne 1. novembra dopoldan je bila otvorjena v Trstu v okviru "Tedna demokratičnega tiska STO-ja" razstava demokratičnega tiska. Razstava je zelo okusno prirejena in prikazuje razvoj vsega našega demokratičnega tiska. Posebno pozornost vzbuja koticček z demokratičnim satiričnim tiskom, ki ga je na žalost protidemokratska zavezniška vojska uprava popolnoma zatrla. Posebno skupino tvori tisk iz narodno osvobodilne borbe s "Partizanskim dnevnikom" na čelu.

V reškem narodnem gledališču

se je pričela gledališka sezona s premiero Smetanove opere "Prodana nevesta". Delo sta pripravila za izvedbo-ravnatelj opere Boris Papandopolu in režiser Marko Fotez skupno s hrvatskimi in italijanskimi člani opere reškega gledališča. Pred začetkom nove sezone je priredilo reško narodno gledališče tudi nekaj koncertov in gostovanj v Istri ter hrvatskem Primorju. V teku meseca septembra sta bila prirejena dva simfonična koncerta na Sušaku in Opatiji in dve akademiji belgajske opere. Za letošnjo sezono so predvidene tele predstave: "Bajazzo", "Traviata", "Tosca", "Seviljski brivec" in "Prodana nevesta". Pripravljajo pa tudi baletni program.

Cikaška policija je oni dan aretirala več kot 170 stavkarjev pred tovarno Cory Corp. Korporacija je šikastno sodišče postreglo s sodnijsko prepovedjo, slično kot pred "new dealom" in tri voditelje stavke obsodilo na trimesečni zapor vlad krišnja injunkcije, odnosno "šaljenja sodišča". Pri razbijanju stavk in unij se vračajo stari časi...

Ugotavljanje javnega mnenja

V tej deželi je postalo zadnja leta zelo udomačeno ugotavljanje ljudskega mnenja o tej ali oni javni zadevi, vprašanju, problemu itd. Povprečen Američan se torej ne bo prav nič zavzel, ako se pojavi na njegovem domačem pragu mlad moški ali ženska, ki zbira glasove za ta ali oni javni pregled in ugotovitev ljudskega mnenja. Temu bi se reklo nekakšno slamnatno glasovanje, ker nima uradnega značaja in ljudje navadno radi dajo odgovore na stavljena vprašanja kajti vsakdo si rad predstavlja samega sebe v vlogi tvoritelj javnega mnenja v važnih vprašanih dežele.

Organizacije, ki izvajajo slamnatno glasovanje o kakem javnem vprašanju, navadno poskrbe, da je isto izraz resničnega ljudskega mišljenja o zadevni stvari. Ljudje, ki se s tem ukvarjajo, vedno proučujejo metode določanja javnega mnenja in skušajo pri vsakem glasovanju zajeti povprečno in reprezentativno mnenje ljudstva širom dežele. To je mogoče izvesti le na ta način, da se po vseh 48 državah nastavi ljudi, ki obiščejo razne tipične kraje in naselja ter posameznike, ki tvorijo sestav naše ameriške javnosti.

Zbiralcem glasov je naročeno, da delujejo v določenih predelih in dopolnijo svoje kvote glasov s slučajnim izpraševanjem tu in tam. Ko torej pride do vas zbiratelj slamnatih glasov in vas povpraša, kaj mislite recimo o splošni vojaški obveznosti, Taft-Hartleyevem zakonu, Zdr. narodnih in podobnem, tedaj ste lahko gotovi, da išče gotovo tipično osebo, ki naj predstavlja gotovo sekcijo našega javnega mnenja, naše ekonomije, kulture, izobrazbe itd. Na ta način nabrani glasovi predstavljajo mišljenje vseh slojev Amerike, vseh narodnostnih plemenskih in verskih skupin, kakor tudi ameriškega delavstva kot takega. Ob kratkem povedano, se skuša v ugotavljanju javnega mnenja doseči vse ljudi, mlade in stare, bogate in revne, politične in nepolitične.

Ljudje, ki podvzamejo zbiranje slamnatih glasov, navadno vključujejo gospodinje, učitelje, višješolske dijake in moške ter ženske, ki lahko delajo po nekaj ur dnevno in si s tem zaslužijo nekaj dolarjev. Te vrste ljudi se smatra za poštene in se je nanje zanesti, da ne dajejo posameznikom vprašanj, ki bi že sama na sebi tvorila tudi odgovor. Ko so gotovi s delom v svojih odločenih predelih, odpošljejo poročila in sezname glasov na glavni stan, kjer se glasove prešteje, najčešče potom števnege stroja.

Rezultati teh glasovanj seveda niso vselej točna slika—pogosto se poskusno javno glasovanje ureže, kot pravimo in izid napovedan v prid ali v škodo temu ali onemu kandidatu, je lahko docela drugačen. Navzlic temu pa se je določanje javnega mnenja v splošnem prilično dobro izkazalo. Leta 1945 je vlada podvzela sistem odpuščenja vojakov iz vojaške službe, potem, ko so na posebnih poljih izjavili, bodisi da ostanejo še nadalje v službi ali pa se vrnejo v civilno življenje.

Naši trgovci in tovarnarji istotako skušajo potom poskusnega glasovanja dognati, kaj ima publika rajši z ozirom na gotove produkte. V političnem pogledu je tako glasovanje naravnost popularno, četudi ne zmagajo vedno kandidata, ki jim da prednost poskusno glasovanje. Javnost najbolj pozna takozvani "Gallup Poll", ki nosi ime svojega direktorja Georgea Gallupa, dalje ugotavlja javno mnenje Ameriški Institut javnega mnenja, znan pod imenom "National Opinion Research Center". Gallup Poll ima svoj glavni urad v Princetonu, N. J., Research Center pa v Denverju, Colorado. Obstajajo še druge manjše organizacije, ki se ukvarjajo s to stvarjo. Tudi naše univerze se brigajo za to, da doženejo kako ljudstvo gleda na ta ali oni problem ali zadevo. Mnoge publikacije stavijo ljudem ozir. čitateljem vprašanja in potem na podlagi odgovorov ugotavljajo, kakšno je javno mnenje o zadevnem predmetu, pa naj bo isti domačega ali mednarodnega značaja. Reči je treba, da se danes potom ugotavljanja javnega mnenja dožene marsikaj pametnega, pogosto pa se tudi mlati prazno slamo, kar je seveda neizogibno. — (Common Council)

ga mnenja v splošnem prilično dobro izkazalo. Leta 1945 je vlada podvzela sistem odpuščenja vojakov iz vojaške službe, potem, ko so na posebnih poljih izjavili, bodisi da ostanejo še nadalje v službi ali pa se vrnejo v civilno življenje.

Naši trgovci in tovarnarji istotako skušajo potom poskusnega glasovanja dognati, kaj ima publika rajši z ozirom na gotove produkte. V političnem pogledu je tako glasovanje naravnost popularno, četudi ne zmagajo vedno kandidata, ki jim da prednost poskusno glasovanje. Javnost najbolj pozna takozvani "Gallup Poll", ki nosi ime svojega direktorja Georgea Gallupa, dalje ugotavlja javno mnenje Ameriški Institut javnega mnenja, znan pod imenom "National Opinion Research Center". Gallup Poll ima svoj glavni urad v Princetonu, N. J., Research Center pa v Denverju, Colorado. Obstajajo še druge manjše organizacije, ki se ukvarjajo s to stvarjo. Tudi naše univerze se brigajo za to, da doženejo kako ljudstvo gleda na ta ali oni problem ali zadevo. Mnoge publikacije stavijo ljudem ozir. čitateljem vprašanja in potem na podlagi odgovorov ugotavljajo, kakšno je javno mnenje o zadevnem predmetu, pa naj bo isti domačega ali mednarodnega značaja. Reči je treba, da se danes potom ugotavljanja javnega mnenja dožene marsikaj pametnega, pogosto pa se tudi mlati prazno slamo, kar je seveda neizogibno. — (Common Council)

"Nočem biti izjema"

Vas Studeneč pri Sevnici in vse okoliške vasi, ki spadajo v KLO Studeneč, so prav prijazne vasi z dobrovoljnimi prebivalci.

Kljub temu, da so se l. 1945 vrnili iz nemških taborišč na opuščene domove, niso klonili. Razumeli so klic "obnova" in se oprijeli dela v opustošenih vinogradih in poljih. Po dveh letih so se pokazali že lepi uspehi. Pri oddaji žita so bili na drugem mestu v Krškem okraju. Tudi pri oddaji krompirja niso zaostali, posebno se je izkazala vas Impolje, v kateri so prav vsi vaščani oddali krompir. Lep primer vaške skupnosti je bila neka žena, ki se je izrazila: "Saj ga nimam mnogo pa ga bom nekaj vseeno oddala, da ne bom izjema med ostalimi vaščani, in ker vem, da bom pomagala potrebnim."

Časi se izpreminjajo

— Neverjetno, kako se časi izpreminjajo! Pomislite, nekoč sem plačal v kavarni za črno kavo eno liro, danes stane pa 50 lir!

Leta 1950

— Neverjetno, kako se časi izpreminjajo! Pomislite, nekoč sem plačal v kavarni za črno kavo 50 lir, danes stane pa 10.000!

Slovenska narodna podporna jednota

2837-39 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni osek

VINCENT CAJNKAR, gl. predsednik	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomočni tajnik	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRO G. KUHEL, gl. blaginjak	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADBEK, tajnik bol. odd.	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VROVNIK, direkt. mlad. oddel.	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj Prosvete	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik Prosvete	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

RAYMOND TRAVNIK, prvi podpredsednik	1933 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOSEPH CULKAR, drugi podpredsednik	417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.

Distriktni podpredsedniki

JOHN V. CEBULAR, prvo okrajje	3126 Shallock St., Philadelphia 24, Pa.
FRANK GRADBEK, drugo okrajje	Box 23, Hermitia, Pa.
JAMES MAGLICH, tretje okrajje	R. D. 1, Oaktide, Pa.
JOSEPH FIFOLT, četrto okrajje	1237 E. 60th St., Cleveland 3, Ohio
JOHN SPILLAR, peto okrajje	3979 Randall St., St. Louis 14, Mo.
URSULA AMBROZIC, šesto okrajje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
JOHN PETRITZ, sedmo okrajje	3429 Carmona Ave., Los Angeles 16, Calif.
FRANK POLSAK, osmi okrajje	208 3rd St. W., Roundup, Mont.

Gospodarski osek

MATH PETROVICH, predsednik	261 E. 150th St., Cleveland 30, Ohio
VINCENT CAJNKAR	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRO G. KUHEL	2837 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN	1400 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
RUDOLPH LISCH	700 E. 260th St., Euclid, Ohio
DONALD J. LOTRICH	1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.

Parotni osek

ANTON SHULAR, predsednik	Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARIČ	315 Tenet St., Luzerne, Pa.
ANDREW VIDRICH	706 Grand Ave., Johnstown, Pa.
JOHN KOHL, SR.	208 So. 62nd Ave., W. Duluth 7, Minn.
GABRIEL ZARNICK	3004 W. 67th St., Cleveland 2, Ohio

Nedelni osek

FRANK ZAITZ, predsednik	2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL R. KUMER	Box 24, Universal, Pa.
MATTHEW J. TURK	2846 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LOUIS KAPFEL	1201 East Park Drive, Cleveland, Ohio
ANDREW GRUM	1712 Snowden, Detroit 21, Mich.

KDO ZAČENJA UNIČUJOČE GOZDNE POŽARE?

Kadar je vreme suho, vroče in vetrovno, nastane v gozdnatih in travnatih predelih dežele nevarnost požarov, ker v takem vremenu lahko najmanjša iskra povzroči uničenje na tisoče akrov gozda, kakor tudi naselij in posestev, farm in celo mest, ki leže v obsegu požaru izpostavljenih gozdov. Mnogo uničijo požari tudi dvijačine. V letošnjem oktobru je prevladovalo v mnogih vzhodnih državah suho vreme, kakršno navadno zadene mnoge zapadne predelne naše dežele. Poledice te suše so bili veliki gozdni požari v tako imenovanih "New England" državah. Najbolj je bila prizadeta država Maine, v manjšem obsegu pa tudi sosednje države in precej so divjali požari v predelih države New Jersey in New York.

Medtem pa, ko pravimo, da je suša vzrok velikih gozdnih požarov, ne smemo pozabiti, kar je rekel Clint Davis, direktor zvezne gozdne službe za preprečitev gozdnih požarov (Cooperative Forest Fire Prevention, U. S. Forest Service) v nedavni izdaji mesečnika "Disaster", kateri opisuje delovanje Rdečega križa v katastrofah. Mr. Davis v svojem članku, objavljenem v tej publikaciji, pokaže na nemarnost človeka, ki pogosto povzroči ogromno škodo in izgubo posestev in življenj. Mož podaja izjava naravnost neverjetne številke, katere slone na padlagi uradnih seznamov o gozdnih požarih tekem dobe zadnjih petih let.

Škoda, ki jo povzroči gozdni požar, ni samo v zgorelem lesu, ali uničenih farmah in naseljih ter posestvih, prizadeva pogosto oddaljena predelja, ki so bila odvisna od požganih krajev v pogledu pitne vode, mleka, sočiva in zelenjave, sadja itd. Požari poleg gozdov navadno uničijo pašnike, sadno drevje po farmah in v nemalo slučajih splošen pridelek na farmah. Prej lepe kraje spreminjajo v puščine, katerih imamo po Ameriki radi gozdnih požarov vedno več. Žuboreči studenci in potoki pogosto usahnejo, ko enkrat izgine gozd, ki jim je prej dajal zaščito pred psokčim solncem in zemljo odnašajočimi poplavami in neurji.

Zdaj pa poglejmo kdo so nemarneži in nepremišljeni ljudje, ki povzročijo in začno gozdne požare. Mr. Davis pravi, da so tekem zadnjih pet let začeli 25% gozdnih požarov neprevidni kadičci—taki, ki vržejo ogorek cigarete ali cigarete kamorkoli, ko drvijo s svojimi avti po naših cestah, ali pa ko se zabavajo na kakem poletnem pikniku, jesenskem lovju itd. So tudi taki posamezniki, ki zakurijo v gozdu ali kaki visoki travi ogenj, da bi s tem pregnali kače. Včasih se gre sprehajati v bližnji gozd kak mestni človek, ki se rad naužije svežega zraka. Ničemu tega ne zameri, bedatso pa je, da ne pomisli, ko recimo stresa svojo že gorečo pipico ob kako drevesno deblo in s tem spusti v travo iskro, ki pozneje zaneti požar. Ali pa recimo, da ima s seboj družino, ki si hoče na prostem postreči s toplo večerjo ali prigrizkom. Zakurijo ogenj, imajo se imenitno, potem pa odidejo, ne da bi najprej dobera pogasili žerjavico. Taki

"Zato, ker je tako boljše"

Rifenberg je med vojno precej trpel. Vas je bila deloma požgana, mnogi vaščani pa internirani ali zaprti. Sedaj pa zelo pridno delajo, da bi si opomogli. Sprevideli so, da bodo laže premagali težave in ovire, ki jih še motijo pri obnovi in delu, če se bodo združili in delali skupaj. Zato so se odločili za zadrugo.

Najprej bodo obnovili vas, ki je še vedno v ruševinah, pozneje pa mislijo vzeti v najem tudi graščino.

Čeprav je za enkrat še precej težko, si kmetje zaradi tega ne delajo nobenih preglavic, saj vedo, da bodo s skupnimi močmi lahko premagali vse težave. Ne bo jim primanjkovalo delovne sile, kakor je primanjkuje marsikje, da bodo zemljo laže obdelovali, pa si nameravajo nabaviti stroje, zlasti traktorje.

Če vprašas kmetja iz Rifenberga, zakaj se je odločil za zadrugo, ti veselo odgovori: "Zato, ker je tako boljše."

Pa tudi drugod se kmetje vedno bolj navdušujejo za zadrugo.

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1947), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

TOVARIŠI

POVEST PARTIZANSKE ZVEZBE

TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje)

"Pavlek! Naš Pavlek, ti kavelj nesrečni, kako smo bili vsi v skrbeh zate!" je vzkliknila Sonja. "Kaj pa imaš tu vsega v vrečah?"

Že so segali vsi po malih, pa jih je Pavlek odgnal. "To je vse za Dimeža!" je dejal. "Toda brez skrbi lahko zakurite, fašisti so jo že odkurili od tod. Megla je spodaj, nikamor se ne vidi!"

Kdo bi temu kaj ugovarjal? Vsi so se pognali iskat suhih vejic. Pavlek jim je dal vžigalic in kmalu se je kadilo iz grmade dračja, ki se je počasi sušilo nad plamenom. Bolj in bolj je žarelo pod vejami in nenadoma je plamen poskočil ter obsvetil vse obraze okoli grmade.

Posedli so okoli ognja. Kar menci so od ugodja, da jim je po tako dolgem času spet enkrat toplo. Neko nepopisno veselje jih je zajelo, nekak občutek odrešenja, da, zdelo se jim je, da jih je neka velika sreča potegnila iz dna groba, v katerega so se počasi dan za dnem globlje udirali. Vriskali bi zdajle in peli, vrata v življenje so spet na stečaj odprta, spet bodo hodili na borbo, spet bo sonce posijalo, spet se bodo pognali svobodni nasproti!

Dimež pa je vreče odvezaval. Privlekel je na dan vse dobrote. Ko so tovariši zagledali velike bele, pšenične hlebce ter prekajeno meso, se je Črt od veselja na glavo postavil, pobrcal z nogami po zraku, potem pa je objel Pavleka in ga cmoknil tako prsrčno, da so še vsi ostali tako napravili.

Dimež pa je vedel, koliko ura bje, zato je razdelil prav majhne obroke, da se ne bi stradani preobjedli in zaradi tega zboleli. Pomerili so si vse perilo, ki ga je bil privlekel s seboj, pod skalo pa, čez katero je curjala voda, so se umivali in prhali okoli sebe, da se je vse prašilo in penilo. Za naslednji dan so napovedali splošno snajenje, britje in striženje. In ko je kipela voda v kotličcu, da si skuhamo žgance, je privlekel Pavlek prav iz dna vreče še cigarete.

Tovariši so kar ponoreli od veselja. Potem pa so kadili in—kadili in spet kadili ter poslušali Pavleka, ki jim je pripovedoval, kako je vse to napravil. Nove nade, novi upi so jim napolnili srca. Da, najhujše je bilo za njimi! Po vseh slovenskih gozdovih je prav ta hip mnogo takih majhnih skupin partizanov...

ČETA GRE V NAPAD

Divizije sovražnikov so odšle. Požgane vasi, porušene cerkve, dolge vrste lesenih križev in prazni domovi pa so ostali. Pa tudi partizani so ostali! Niso jih mogli uničiti! Iz vseh naših gozdov so se zbrali, združevali, rasli iz tal. Nekaj nezavednih in malodušnih se jih je res predalo, nekaj jih je padlo v borbi ter v zasledah, toda jedro partizanske vojske je ostalo celo. Razkropljeni oddelki in posamezniki so se spet našli zdaj po tih strašnih hajki še bolj prezeti borbenega duha in samozatajevanja in iz čet in odredov so vzkliše prve slovenske brigade:

Pa je le dobro, da so se odbori združili!

Fidrišek Franc

Lepo in sveže nedeljsko jutro je bilo. Vrhovi so žareli v rdečem svitu vzhajajočega sonca. Po dolgem času je vendarje deževalo in vsaj malo namočilo razpokano in osušeno zemljo...

Dolino ob Maclju je pokrivala gosta megla, da je izgledala kot jezero, iz katerega se je videl samo vrh gotakega zvonika 720 let stare farne cerkvice v Žetalah.

Po cestah, klancih in stezah, ki prepletajo ter vežejo med seboj hribe, raztresene proti vzhodu in severu, so hoteli ljudje ter posamič in v gručah izginjati v megli. Vsem se je mudilo. Ne morda zato, da ne bi zamudili maše, temveč zato, da bi se pred cerkvi porazgovorili. Saj je to zelo važno za vsakega, ki je ves teden doma in se ubija s tisto skopo haloškim zemljo, ki mu ne daje niti toliko, da bi za silo lahko živel. In to zlasti danes, ko bo izredno važen sestanek, kakor je bilo razglašeno zadnji nedeljo.

Po maši se je velika prosveta na dvorana napolnila s ljudmi vseh starosti. Tudi mladine pod 18 leti ni manjkalo. Največ je bilo revnega prebivalstva iz okoliških hribov. Njih obrazi so pričali o garanju in skrbi za vsakdanji kruh. Življenje v teh hribovih je težko. Delo skoraj noč in dan, a kljub temu, če je malo slabša letina, ne pridelajo

Serecejeva brigada!
Tomišičeva brigada!
Cankarjeva brigada!
Levstikova brigada!
Gubčeva brigada!

Vsaka brigada je imela po štiri bataljone, vsak bataljon po štiri čete! Kmalu so se po tri brigade povezale v divizije. Petnajsta divizija Narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov.

Štirinajsta divizija Narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov! Nekje sredi te vojske pa je rasel do sedaj neznan vrhovni poveljnik Tito v mogočno himno herojstva partizanov vse Jugoslavije, ki jih je pričela vezati krvna vez. Slovenska vojska, del slavne Narodno osvobodilne vojske vseh jugoslovanskih narodov, je rasla, se krepila in kmalu so spet partizanske puške in strojnice odmevale od Gorjancev po vsej Dolenjski in mimo Ljubljane preko Dolomitov pa vse do Karavank in Kamniških planin in še čez po Koroski in Štajerski ter prav do Soče in do morja! Sovražnik je zapiral, streljal, požigal, pretepal, ropal, preganjal... Slovenska vojska pa se je razrašala iz dneva v dan v mogočno armado!

Pavlečkova četa se je spet zbrala. Od štiri-desetih mož jih je ostalo samo še sedem in dvajset. V taboru je zavladalo nepopisno veselje, ko so se stari borci spet našli in povezali v ednico. Pripovedovali so si svoje dogodke, počivali so in kovali načrte. Še večje veselje pa je zavladalo, ko so zagledali lahki minomet, ki ga je bila otela četica komisarja Gregorja.

"I, kje pa ste to pokalico iztaknili?" jih je spraševal komandant. "V zasedi, spodaj pri Ambrusu! Bili so šli iz postojanke brezskrbno na pohod proti Žvirčam, mi pa smo jih pravočasno opazili, skočili v zasedo in besni, kakor smo bili zaradi hajke, smo jih pričakali. Belčkomi niti na um ni prišlo, da so v bližini partizani. Čeprav smo jih napadli le s puškami, saj drugega orožja nismo imeli, so že pri prvih streljih zbežali nazaj v postojanko, minomet pa so odvrgli. Le škoda, da se nihče prav ne razume na to orožje."

"Potem pa kar sem z njimi!" se je oglasil Boštjan. "V Abesiniji sem služil v minometskem oddelku. To je imenitno orožje. Le dajmo ga brž preizkusiti!"

Zdaj so bili spet ostrženi, obriti, zašiti, le z obleko je bilo precej narobe. Vsa je bila že ponošena, oguljena, skrpana, še hujše pa je bilo z obutvijo, da so bili nekateri bos, ali pa so imeli noge ovite z žakljevino. Zveza z glavnim štabom je bila spet postavljena, četa je zdaj pripadala odredu, pomnožila se je z novimi partizani in je v svojem delokrogu postala samostojna edinica s prav posebnimi nalogami: napadati in rušiti belogardistične postojanke. To pa je bil tudi edini uspeh sovražnikove ofenzive. Po vsem slovenskem ozemlju so ustanovili mnogo teh postojank. Slovenski človek, zapeljan in prodan, je sprejel orožje iz sovražnikov rok, da skupaj z njim pomaga preganjati tiste najboljše sinove domovine, ki so sledili klicu ranjene zemlje in pohiteli v borbo, da pribore zaslužjenemu ljudstvu svobodo in srečnejše življenje.

(Dalje prihodnjč.)

ko bi se v najkrajšem času izvedla elektrifikacija. Energijo bi uporabili tudi za pogon žage, ki bi se jo v teh gozdnatih predelih izplačalo postaviti. Možne so še opekarne, krajevna trgovina, gostilna itd. V ospredju je vstal prileten, že močno osivel mož: "Tovariši in vsi predragi poslušalci! Dovolite, da vam kot morda najstarejši mož na tem sestanku spregovorim nekaj pametnih besed. Mislim, da iz vsega tega, o čemer smo danes govorili, ne bo nič... Kajti prav dobro se spominjam zborovanja pred mnogimi leti. Bilo je še pred prvo svetovno vojno. Takrat je poslanec govoril in obetal, da bodo tod speljali železnico, postavili parno žago in sam ne vem, kaj še vse! A iz vsega potem ni bilo nič... Če se ni prej nič napravilo, ko so bile blagajne polne, kako bo sedaj, ko smo vsi skupaj reveži?"

"Tako je! Jaka ima pravi!" je pritrđilo nekaj glasov.

"Mislim, da tako ni prav," je odgovoril aktivist in obrazložil ogromno razliko med nekdanj in danes. Na koncu je še dodal: "Vse, o čemer sem vam govoril, boste lahko imeli, če si boste sami izgradili. Oblast pa vam bo dala kredit, če ga boste potrebovali!"

Sestanek je bil končan... Ljudje so odhajali s posebnim leskom v očeh, čeprav so mnogi neumno majali z glavami. Podobni so bili otrokom, ki so po-

slušali zelo lepo pravljico, verjeli je pa niso.

Tako je bilo v Žetalah pred dobrim letom. Poglejmo pa, kako je danes.

Septembra lani se je komasacija res izvedla in izvoljen je bil izvršni odbor, ki je prevzel posle s 1. oktobrom.

"Nekaj bomo morali ukreniti, da bodo najpotrebnejši dobili zaposlitev in da bomo ljudstvu pokazali, kako je možno tudi s prazno blagajno nekaj ustvariti," je dejal na prvi seji predsednik. Ugotoviti, kaj bi bilo najprimernejše in najbolj potrebno, je bila glavna naloga odbora do prihodnje seje... Ugotovljeno je bilo: Z elektrifikacijo ne bo šlo, ker preveč stane. Brez elektrike pa tudi žago ne bo nič. Krajevna trgovina ni možna, ker Naproza poslovilni-ce ne odstopi. Gostilna pa v tem kraju ne bi izplačala. Za opekarno se tudi ne dobi kredita kar tako na veter, tudi potrebnih strojev se nikjer ne dobi. Edino — nekaj kredita za krajevne ceste, ki jih bomo čez zimo gradili v najrevnejših krajih. To bo nekaj za prvo silo.

"Na pomlad pa moramo za vsako ceno pričeti nekaj graditi," so sklenili na eni izmed naslednjih sej. Odločili so se za opekarno. Že v zimskih mesecih so izvolili upravni in nadzorni odbor. Ker kredita ni bilo možno dobiti, so na masovnem sestanku ljudstvu zadevo temeljito obrazložili in nekaj posestnikov, ki so stvar pravilno razumeli in zaupali KLO-u, je naročilo opeko in jo plačalo v naprej. Tako se je s tistim denarjem pričelo spomladi delati. Ne sicer s stroji, temveč preprosto z roko. Mnogi so se takrat temu smejali in niti malo niso verjeli v uspeh. Res se je bilo treba boriti predvsem s finančnimi težavami. Kolikokrat se je blagajna KLO-a izpraznila do zadnjega dinarja, da so najpotrebnejši delavci dobili plačilo. Toda delali so in danes že lahko vidimo uspehe. Saj je že okrog 80.000 kosov zidne opeke razprodane, okrog 70.000 kosov pa je bilo žganih letos, če bo količ-kaj ugodno vreme. Delavci so že tudi organizirani v sindikatu. Nedavno so si izvolili sindikalni odbor in se obvezali, da bodo 1948 izdelali 500.000 kosov zidne opeke.

Toda v opekarni niso mogli dobiti zaposlitve vsi potrebni. Na področju KLO-a je tudi precej apnenca, iz katerega so okoliški kmetje žgali zelo dobro apno. Tudi tam so pričeli delati. A ker KLO ni imel dovolj potrebnih sredstev, je nadaljnje delo prepuštil okrajnemu gradbenemu podjetju. Sedaj je dograjena moderna apnenica, v kateri bodo lahko žgali letno do 500 ton apna.

Na pobudo KLO-a je bila letos spomladi ustanovljena tudi živinorejska zadruga s plemenitno postajo, ki ima namen v najkrajšem času izboljšati živinorejo, ki je bila doslej skrajno zaostala.

Ker z ustanovitvijo krajevne trgovine ni bilo uspeha, so letos na zahtevo združnikov ustanovili samostojno Naprozo, s katero bo v najkrajšem času združena tudi živinorejska zadruga, kar bo gospodarsko moč oben zadrug znatno povečalo.

Tako je predvsem po zaslugi

FREEZIN' REASON

Take your time in winter time, because ice is just plain slippery. And that's dangerous when you are driving too fast. So reduce your speed to conform to the condition of the road. Expect the unexpected. Keep your mind on the road ahead, so you'll be ready for that emergency around the next corner. You can't stop on ice.

NATIONAL SAFETY COUNCIL

KLO-a v Žetalah marsikaj drugače, kot je bilo pred letom. Tudi revno ljudstvo je postalo vse bolj samozavestno, ker se zaveda, da ni treba več tako kot nekoč prositi oblasti za razne podpore, kajti danes lahko vsak pošteno zasluži svoj kruh sebi in svoji družini. Vrh tega pa jih še navdaja zavest, da s svojim delom ne koristijo samo sebi, temveč tudi širši skupnosti. Saj sta opeka in apno važen material za naš petletni plan. Najbolj pa se delavci opekarne veselijo dneva, ko bodo začeli izdelovati opeko s stroji, ker bodo potem lahko napravili mnogo več. Pa tudi kvaliteta opeke se bo zelo izboljšala.

"Pa je le dobro, da so se lani odbori združili," je dejal pred kratkim Tevž, ki je prej komasaciji najbolj nasprotoval, češ, da potem ne bo prišla ljudska volja tako do izraza. Res, tudi mnogo drugih je tedaj enako mislilo. A tesna povezanost z odbori OF in pogosti masovni sestanki odračajajo KLO od gospe administracije in dekretiranja, v katero večji KLO-i tako lahko zaidejo.

Tako je odbor ostal res ljudski odbor, kljub temu, da včasih kateri odbornik zaide preveč na stranpot in da je delo nekaterih odbornikov le v udeležbi na seji. Toda nje s svojo požrtvovalnostjo in agilnostjo nadomestijo drugi, pa je njihova brezbrzičnost skoraj neopazna. Če je neopazna tudi za ljudstvo, se bo videlo pri volitvah v ljudske odbore, ki so pred duri.

Naj pa bo kakor hoče, glavno je, da so tudi v Žetalah postavljene temelji za izvedbo naše prve petletke, ki se bo morala tudi v tem doslej tako zapuščenem in revnem kraju poznati v slednji kajži in na poslednji vaški poti.

Uporaba letal v poljedelstvu

Letalo je postalo neobhodno potrebno sredstvo za pomoč sovjetskim kmetom. V srednji Aziji se poslužujejo letal posebnih proti kobilicam in žuželkam, ki škodujejo bombažnim nasadom. V Ukrajini tudi pri trose-nju umetnih gnojil na poljih z zimskim žitom in pri nasadih lanu.

S področja Ormoža

Pri nas smo setveni plan že izpolnili. Šlo je sicer bolj birokratsko, toda še dokaj pravilno. Nujno bi bilo v bodoče prav za Ptujsko polje, zlasti pa za naš vzhodni del, več sejnalnih strojev, da bi zrnje prišlo globlje v zemljo. Semenska žita je prebivalstvo zvečne zamenjalo in tako upamo, da se bo kakovost žitaric dvignila. Kontrahiranje svinjskih kož je doseglo najlepše uspehe. Važno in pereče pa je vprašanje kuriva. Ne le, da z njim niso preskrbljene številne družine delavcev in nameščencev, nimajo ga niti naše šole.

Sedaj pa se pripravljamo na volitve v krajevne ljudske odbore. Ljudstvo je v dveh letih spoznalo, kdo res dela za skupnost in kdo je samo "funkcionar". Že dalj časa, razen pri odkupu, pa pogrešamo v naši sredi tudi okrajne aktiviste. Tudi zadnje konference v Ormožu se je udeležila le okrajna sekretarka AFŽ. Pri tej priliki so zbrani odbori OF s področja Ormoža obravnavala aktualna gospodarska in politična vprašanja, izrazili pa so tudi željo, da bi ormoška bolnišnica ostala, ker bo baje likvidirana. V imenu ljudstva bodo vsa ta vprašanja reševali novi odbori, ki bodo izvoljeni 30. novembra. Morali pa bodo delati v korist vsega ljudstva in se otrešiti ozkega "lokal-patriotizma".

Župnik Bezjak se razkrinkuje s svojimi dejanji

Slov. Konjice.—Okrajna komisija za agrarno reformo v Slovenskih Konjicah je dodelila iz razlaščenega posestva župne nadarbine v Zrečah tamkajšnji osnovni šoli za šolski vrt in drevnico del parcel v izmeri 52 arov. Bezjak Jože pa te razlastitve noče priznati, čeprav je 8. avgusta 1946 lastnoročno podpisal prejem odločbe o razlastitvi te parcele. Vse lanske in letošnje pridelke na tej parceli (sadije in seno) je spravil sam. Omenjeni župnik je znan kot zagrižen nasprotnik ljudske oblasti. Že ko je bilo treba prijaviti cerkvena zemljišča v agrarni sklad, je utajil večjo površino, zaradi česar je bil od okrožnega sodišča v Celju kaznovan. Ko je sedaj ponovno stal pred ljudskim sodiščem zaradi prilaščanja pridelkov v zemljišča, ki je dodeljeno šoli, je mirno po svoji vesti, kakor sam pravi, izjavil, da še ni bil nikoli kaznovan. Misli si pač, da ljudstvo njegovih prestopkov ne jemlje resno, in jih sprosti pozablja.

Tržaška

In kamor se oko ozre, povsod zazrejo oko postave. Jih je kot listja ino trave! Le tam ne najdeš ga nikdar, kjer še fašist je gospodar: Na Acquedotto, tam ga ni, čeprav se tamkaj mir kali. Ker tam je vedno dosti hrupa zato oko se tja ne upa. Če pa vendar tja prihuli, tedaj oko—z volkovi tuli...

letošnje pridelke na tej parceli (sadije in seno) je spravil sam. Omenjeni župnik je znan kot zagrižen nasprotnik ljudske oblasti. Že ko je bilo treba prijaviti cerkvena zemljišča v agrarni sklad, je utajil večjo površino, zaradi česar je bil od okrožnega sodišča v Celju kaznovan. Ko je sedaj ponovno stal pred ljudskim sodiščem zaradi prilaščanja pridelkov v zemljišča, ki je dodeljeno šoli, je mirno po svoji vesti, kakor sam pravi, izjavil, da še ni bil nikoli kaznovan. Misli si pač, da ljudstvo njegovih prestopkov ne jemlje resno, in jih sprosti pozablja.

14 SHOPPING DAYS LEFT

VAŽNO OBVESTILO naročnikom dnevnika Prosvete

V smislu sklepa seje gl. odbora z dne 14. februarja 1947, je bila naročnina za dnevnik Prosveto povišana za \$2.00 letno za vse naročnike.

To velja tudi za VSE one naročnike, ki imajo prišteti po PET članov iz družine, torej se razume, da MORATE TUDI VI DOPLAČATI \$2.00 za naročnino za vaš dnevnik.

Po sklepu gl. izvršnega odbora se ne sme v nobenem slučaju upoštevati VEČ KOT PET ČLANOV iz ene družine pa tudi če imajo več kot pet članov in morajo biti iz enega in istega naslova. Ostali, kar jih je več, morajo prejemati glasilo TEDNIK, da tako vedo kaj se vrši v organizaciji S. N. P. Jednoti.

Vsled tega prosimo, da to upoštevate in nam pošljete še \$2.00 za vašo naročnino.

PHILIP GODINA, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$2.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasnetu \$1.20 za tednik, so jim to prijete ki naročniki. Torej sedaj ni vroška reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Table with 2 columns: 'Za Zdrav. države in Kanado \$2.00' and 'Za Chicago in okolice je \$2.50'. Lists prices for 1, 2, 3, 4, 5, and 6 tednik in.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vsa lastnina.

Form for ordering Prosveta magazine, including fields for name, address, and payment details.

Advertisement for Paul Tausig & Son, Inc. featuring the text 'WE HAVE FAITHFULLY SERVED YOU FOR OVER 46 YEARS' and a list of products like 'SUN' Package, 'Lunchon Meat', 'Liver Pate', etc.